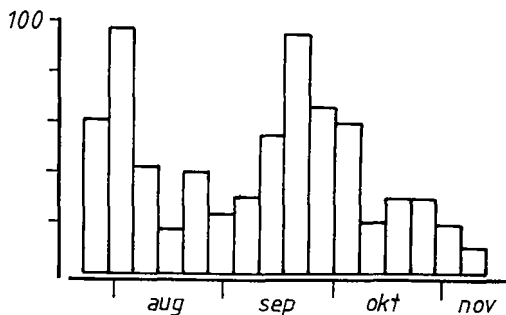

Invasie Kruisbekken 1990

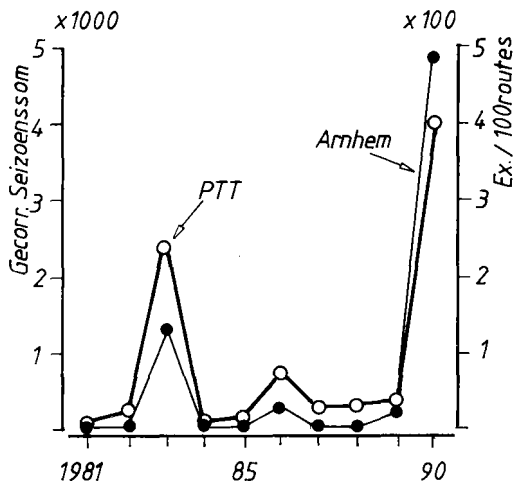
Wie de roep van overvliegende Kruisbekken in de afgelopen maanden niet heeft gehoord, is weinig buiten geweest. Er vond namelijk een forse invasie plaats.

In de loop van juni meldden trektellers van de Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen (LWVT) zowel in het binnenland als langs de kust bovenmodale aantallen langstreckende Kruisbekken. In de loop van juli zwol de stroom aan, om op de overgang van juli-augustus een hoogtepunt te bereiken (figuur 1). Daarna zwakte de influx tijdelijk af, maar eind september-begin oktober was het opnieuw topdrukte. In die tijd konden Kruisbekken op de Waddeneilanden dodelijk vermoeid uit struiken worden geplukt. Net als in augustus foerageerden ze niet alleen op kegels van dennen en sparren maar ook op rozebottels, lijster- en meelbessen en beukenoten. Na begin oktober nam de treksterkte snel af.

Ook de medewerkers aan het Punt Transecttellingen-project (PTT) van Sovon registreerden de invasie. Tijdens de telling in augustus werden 712 exemplaren per

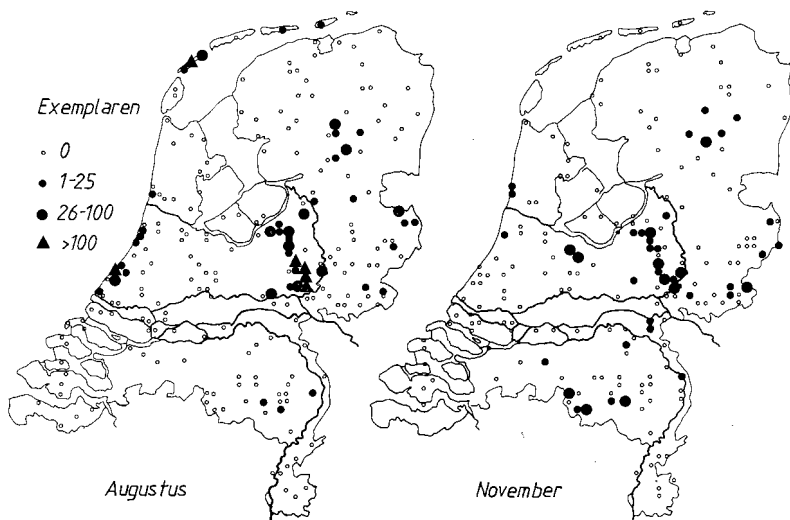
Figuur 1. Aantal trekkende Kruisbekken per telling per standaardweek, telpost Arnhem 1990.

Figuur 3. Gecorrigeerde seizoenssom vroege ochtendtrektellingen Arnhem 1981-90 en aantal exemplaren per 100 getelde PTT-routes in november 1980-90.

100 getelde routes gezien (272 telformulieren ontvangen). Dat aantal liep terug tot 400 exemplaren per 100 getelde routes in november (per 4 december 212 formulieren ontvangen). De Veluwe leverde in beide perioden verreweg de hoogste aantallen op (figuur 2). Het maximum aantal dat op één route werd geteld bedroeg in augustus 472, in november 57 exemplaren.

In Nederland was de invasie zeer omvangrijk. Bij Arnhem is, zoals vanaf 1981 de gewoonte is, vrijwel dagelijks 2.5 uur in de vroege ochtend vogeltrek geteld. De invasie van 1983, toch ook geen kleintje, blijkt bij de huidige in het niet te vallen. Een ruwe extrapolatie van trektelma-

Figuur 2. Aantal waargenomen Kruisbekken per PTT-route in augustus en november 1990.

teriaal van diverse posten maakt aannemelijk dat meer dan zes miljoen Kruisbekken over Nederland zijn getrokken. Bij de PTT-tellingen in november blijkt 1990, gerekend vanaf 1980, het hoogste aantal op te leveren (figuur 3).

Opmerkelijk is verder dat er vanaf ongeveer eind september/begin oktober relatief veel Grote Kruisbekken zijn waargenomen. In tegenstelling tot de invasie van 1983 (zie kaart in *Atlas van de Nederlandse Vogels*, Sovon 1987) werd de soort niet vrijwel alleen op de Waddeneilanden en in de duinstreek waargenomen, maar ook in het binnenland. Van de in Arnhem waargenomen kruisbekken *spec.* behoorde vermoedelijk 1% tot deze soort. Tijdens nauwkeurige tellingen bij Falsterbo, Zuid-Zweden, werd in de tweede helft van oktober zelfs een aandeel van 30% genoteerd (N. Kwint, H. Sierdsema e.a.). Ook de eveneens zeldzame Witbandkruisbekken zijn in ons land waargenomen. Het gaat om ten minste zo'n 20 exemplaren (R. van Dongen).

Rob Lensink & Fred Hustings

Hoe verging het onze Raven na 1988?

Sinds de vroege jaren tachtig neemt in Nederland het aantal paren van de Raaf *Corvus corax* toe. Hieraan ligt een uitgebreid herintroductieprogramma ten grondslag (*Limosa* 61: 137-144). De stijgende lijn bleef zich in 1989 en 1990 voortzetten. Ook het aantal territoriale, niet-broedende paren nam toe, namelijk van zes in 1988 naar acht in 1989 en twaalf in 1990.

Van de 21 broedparen in 1989 werd er slechts één buiten de Veluwe vastgesteld, en wel op de Utrechtse Heuvelrug. Acht van de 21 broedsels mislukten (38%). Twee nesten waaiden uit de boom en één broedpaar werd verstoord door een groep van ongeveer 125 Zwarte Kraaien *Corvus corone*. Van de overige nesten bleef onbekend waarom de broedsels mislukten. Het jaar 1990 was een topjaar, waarin 34 broedparen 79 jongen deden uitvliegen! Slechts 12% van de broedparen bracht geen jongen groot; twee daarvan mislukten door boswerkzaamheden na de storm van 27 februari. De nestboom van het paar op de Utrechtse heuvelrug woei tijdens de februaristorm om, waardoor (?) het paar niet tot broeden kwam. Alle 34 broedparen (en twaalf niet-broedende paren) bevonden zich op de Veluwe. De dichtheid is daar nu 4,6 paren/100 km² landschap.

Thom A. Renssen

Tabel 1. Broedsucces van Raven in Nederland in de jaren 1976-90. *Breeding success of Ravens in The Netherlands, 1976-90*

Jaar Year	Aantal uitgevlogen jongen Nuber of fledglings							N
	0	1	2	3	4	5	6	
1976-88	28	5	19	26	3	5	1	87
1989	8	3	2	3	3	2	-	21
1990	4	3	13	8	4	2	-	34
Totaal	40	11	34	37	10	9	1	142